

1. 7. 2011

ID: 75097

K možnosti soudu přezkoumat schválený transformační projekt

Závaznost schváleného transformačního projektu pro oprávněné osoby a orgány družstva (§ 2 odst. 2 zákona č. [42/1992](#) Sb. ve znění pozdějších předpisů), nevylučuje soudní přezkum, zda kritéria pro výpočet majetkových podílů určená v části třetí a čtvrté zákona č. [42/1992](#) Sb. nebyla do schváleného transformačního projektu převzata chybně.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 31 Cdo 814/2010, ze dne 9.2.2011)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně R. Z., zastoupené JUDr. I. V., advokátkou, se sídlem v L., proti žalovanému JUDr. P. T., bytem v L., jako správci konkursní podstaty úpadce Zemědělského družstva L. n. N. v likvidaci, o určení pravosti pohledávky, vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 27 Cm 69/1999, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 18. června 2009, č. j. 15 Cmo 55/2009 - 383, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18. června 2009, č. j. 15 Cmo 55/2009 - 383, se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 17. prosince 2008, č. j. 27 Cm 69/1999-343, Krajský soud v Ústí nad Labem na základě žaloby podané R. Z. a směřující vůči žalovanému správci konkursní podstaty úpadce Zemědělského družstva L.n.N. v likvidaci určil, že pohledávka žalobkyně ve výši 347.815,- Kč z titulu transformačního nároku, přihlášená do konkursu vedeného na majetek úpadce u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. K 52/1995, je po právu a zařazuje se do druhé třídy k uspokojení bez práva na oddělené uspokojení (bod I. výroku). Dále žalobu zamítl co do požadavku na určení pravosti téže pohledávky ohledně částky 1.794.230,- Kč (bod II. výroku) a rozhodl o nákladech státu (body III. a IV. výroku) a o nákladech řízení (bod V. výroku).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

1/ Žalobkyně je oprávněnou osobou ve smyslu § 14 písm. b/ zákona č. [42/1992](#) Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech, které pozdější úpadce neuhradil ničeho na další podíl z transformace družstva dle § 13 odst. 2 uvedeného zákona, na zemědělskou půdu o výměře 4,25 ha a ornou půdu o výměře 1,43 ha.

2/ Usnesením ze dne 11. května 1995, č.j. K 52/95-16, prohlásil Krajský soud v Ústí nad Labem konkurs na majetek úpadce a správcem jeho konkursní podstaty ustanovil žalovaného.

3/ Žalobkyně přihlásila pohledávku, jež je předmětem sporu, do konkursu vedeného na majetek úpadce, kde ji správce konkursní podstaty úpadce popřel co do právního důvodu i co do výše.

4/ Podle revizního znaleckého posudku znaleckého ústavu (Znalecké a oceňovací kanceláře s. r. o.) činí celková výše dalšího nároku z transformace u žalobkyně částku 347.815,- Kč (z toho připadá 217.385,- Kč na výměru půdy a 130.430,- Kč na ostatní majetek).

Soud následně uzavřel, že mezi účastníky řízení byla spornou toliko výše podílu z transformace,

kteřou určil podle revizního znaleckého posudku znaleckého ústavu, odmítaje předešlý (revizi znaleckého ústavu podrobený) znalecký posudek Ing. Z. M. jako „nesmyslný a nepravdivý“. Nepřisvědčil ani námitce žalobkyně, že při výpočtu transformačního podílu je třeba vycházet pouze z výměry půdy oprávněných osob, které samostatně hospodaří, a nikoliv z veškeré půdy družstva.

Dovodil de, že právo oprávněné osoby, která splňuje podmínky uvedené v § 13 odst. 2 zákona č. 421/1992 Sb. a která se nestala členem transformovaného družstva, na vydání majetkového podílu není podmíněno dokončením transformace zemědělského družstva (odkazuje potud na rozsudek Nejvyšší /ho soudu ze dne 26. února 1998, sp. zn. 3 Cdon 1308/96 /jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 48/1999 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále též jen „R 48/1999“/).

K odvolání žalobkyně (jež směřovalo proti zamítavému výroku o věci samé a proti závislým výrokům o nákladech řízení) Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku o věci samé; v napadených výrociích o nákladech řízení potvrdil body III. a V. rozsudku a změnil bod IV. rozsudku (první výrok). Dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud uvedl, že soud prvního stupně dostatečně zjistil skutkový stav, provedl veškeré potřebné důkazy a vyvodil z nich správné právní závěry.

Zdůraznil přitom, že valnou hromadou pozdějšího úpadce schválený transformační projekt je pro oprávněné osoby (včetně žalobkyně) a pro orgány družstva závazný. K tomu dodal (odkazuje na „rozsudek“ Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 1334/2005 /správně jde o usnesení ze dne 1. února 2006, zrušené ovšem nálezem Ústavního soudu ze dne 4. dubna 2007, sp. zn. I. ÚS 267/06, uveřejněným ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 45, ročníku 2007, části I., pod pořadovým číslem 60), že oprávněná osoba se může domáhat soudní ochrany (jen) vypočte-li družstvo na základě kritérií uvedených v transformačním projektu majetkový podíl v nesprávné výši.

Na tomto základě dále přitakal postupu soudu prvního stupně, vyšel-li při stanovení výše vypořádacího podílu ze znaleckého posudku znaleckého ústavu. Znalecký ústav - pokračoval odvolací soud - vycházel při stanovení výše vypořádacího podílu z transformačního projektu schváleného 31. prosince 1992, který obsahoval všechny náležitosti stanovené zákonem č. [42/1992](#) Sb. Znalecký ústav postupoval podle všech kritérií stanovených ve schváleném transformačním projektu a vypořádal se se zadáním soudu i s předchozím znaleckým posudkem Ing. M.

Žalobkyně nenapadá správnost výše vypořádacího podílu stanoveného podle schváleného transformačního projektu, nýbrž transformační projekt jako takový, namítajíc, že v něm stanovená a oprávněnými osobami schválená kritéria pro výpočet vypořádacích podílů jsou nesprávná. Soud však není oprávněn v tomto řízení přezkoumávat věcnou správnost schváleného transformačního projektu a stanovit výši vypořádacího podílu na základě jiných kritérií, než která byla uvedena ve schváleném transformačním projektu, uzavřel odvolací soud.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala dovolatelka dovolání, jež má za přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), namítajíc, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř., tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/) a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/) a požadujíc, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí spatřuje dovolatelka v určení výše vypořádacího podílu. Napadené rozhodnutí je podle ní též v rozporu s Listinou základních práv a svobod.

V mezích podaného dovolání pak dovolatelka po rekapitulaci předchozích fází uplatňování nároku setrvává na argumentu, že transformační projekt byl vypracován v rozporu se zákonem. Při stanovení výpočtu majetkových podílů totiž nesprávně vycházel z půdy „státní“, tj. z 1.515,3305 ha (str. 11 projektu), ačkoli podle zákona musel vycházet pouze z půdy osob oprávněných dle ustanovení § 14 písm. b/ zákona č. [42/1992](#) Sb. a nevypořádal se s faktem, které osoby jsou podle zákona skutečně osobami oprávněnými. Již takto vypočtené majetkové podíly byly tedy nesprávné, míní dovolatelka.

Oběma soudům dovolatelka dále vytýká, že nevyhověly jejímu návrhu na vypracování třetího znaleckého posudku. Usuzuje přitom, že žádný z posudků se nevypořádal s tím, kolik osob bylo ve skutečnosti oprávněných dle zákona č. [42/1992](#) Sb. a z jaké skutečné výměry půdy se měl majetkový podíl počítat. Z podstaty zákona č. [42/1992](#) Sb. a z ustanovení zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“), upravujících otázku družstev, je podle dovolatelky nepochybné, že výměr „státní“ půdy neměl být brán v úvahu při stanovení výše majetkového podílu dovolatelky. Dovolatelka je přesvědčena, že tím bylo porušeno i její právo na spravedlivý proces a rozhodnutí soudu je též v rozporu s dobrými mravy.

Žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout, když se ztotožňuje s právními závěry soudů nižších stupňů.

Zákonem č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem), byl s účinností od 1. ledna 2008 zrušen zákon o konkursu a vyrovnání (§ 433 bod 1. a § 434), s přihlédnutím k § 432 odst. 1 insolvenčního zákona se však pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona (a tudíž i pro spory vedené na jejich základě) použijí dosavadní právní předpisy (tedy vedle zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. prosince 2007, i občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. prosince 2007). Srov. k tomu též důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 3375/2010, jež je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu a jež byl při jednání občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, jež se konalo 12. ledna 2011, chválen k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek).

Tříčlenný senát č. 29, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o něm, dospěl při posouzení otázky, zda schválený transformační projekt je pro oprávněné osoby (včetně žalobkyně) a pro orgány družstva závazný, k právnímu názoru odlišnému od toho, který byl vyjádřen v rozsudku Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. dubna 1998, sp. zn. 2 Cdon 777/97, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročníku 1999, pod číslem 1, dále v rozsudcích Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 1999, sp. zn. 24 Cdo 818/98, ze dne 26. října 2005, sp. zn. 29 Odo 40/2005 a ze dne 26. října 2005, sp. zn. 29 Odo 521/2005, a v usneseních Nejvyššího soudu ze dne 8. srpna 2006, sp. zn. 26 Cdo 949/2006 a ze dne 19. prosince 2006, sp. zn. 26 Cdo 423/2006 (ta z označených rozhodnutí, jež byla vydána po roce 2000, jsou veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Proto rozhodl o postoupení věci (dle § 20 zákona č. [6/2002](#) Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia pak věc projednal a rozhodl o ní v souladu s ustanoveními § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným dle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. pro posouzení otázky, zda schválený transformační projekt je pro oprávněné osoby a pro orgány družstva závazný, maje za to, že potud je namístě, aby přehodnotil svou dosavadní judikaturu.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ o.

s. ř., tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle § 2 odst. 2 zákona č. [42/1992](#) Sb. schválený transformační projekt je pro oprávněné osoby a orgány družstva závazný.

V této podobě (pro věc rozhodné) platilo citované ustanovení od přijetí uvedeného zákona a později změn nedoznalo.

V rozhodovací praxi Nejvyššího soudu nebyl dosud zaznamenán odklon od závěru obsaženého ve výše označeném rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Cdon 777/97, podle kterého je schválený transformační projekt pro oprávněné osoby a orgány družstva závazný v částech, které byly schváleny valnou hromadou oprávněných osob (§ 2 odst. 2 a § 10 zákona č. [42/1992](#) Sb.). To dokumentují všechna rozhodnutí označená výše v souvislosti s postoupením věci velkému senátu. V posledně označeném rozhodnutí Nejvyšší soud rovněž vysvětlil, že závazná (po schválení transformačního projektu) jsou zejména kriteria pro výpočet majetkových podílů (§ 9 odst. 5 písm. g/ zákona [42/1992](#) Sb.), kdežto samotný výpočet majetkového podílu podle § 9 odst. 7 tohoto zákona má pouze pořádkovou povahu.

Nicméně právě rozhodnutí, o které týž úsudek opřel odvolací soud (usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 1334/2005), bylo (jak rovněž zmíněno výše) odklizeno nálezem Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 267/06, v němž byl o zkoumané otázce přijat závěr zčásti jiný. Ústavní soud se v tomto nálezu přihlásil k závěru, který k výkladu § 2 odst. 2 zákona č. [42/1992](#) Sb. přijal v usnesení z 28. dubna 1998, sp. zn. II. ÚS 250/96, uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 10, ročníku 1998, části II., pod pořadovým číslem 35 a podle kterého se obsah označeného ustanovení o závaznosti schváleného transformačního projektu „pochopitelně uplatní jen za předpokladu, že tento projekt není v rozporu s platným právem“, přičemž „přezkoumání daných okolností plně spadá do pravomoci obecných soudů“.

Takto pojatý výklad § 2 odst. 2 zákona č. [42/1992](#) Sb. vytyčuje meze soudního přezkumu schváleného transformačního přezkumu širěji, než dosavadní judikatura Nejvyššího soudu, neboť otázka rozporu schváleného transformačního projektu „s platným právem“ může zahrnovat i potřebu přezkoumání zákonnosti kritérií pro výpočet majetkových podílů (srov. § 9 odst. 5 písm. g/ zákona č. [42/1992](#) Sb. ve znění, jež od přijetí zákona rovněž nebylo měněno).

Při respektu k výše citované judikatuře Ústavního soudu i Nejvyšší soud uzavírá (čímž mění, respektive doplňuje, závěry, z nichž dosud vycházela jeho rozhodovací praxe ve výše označených rozhodnutích), že není vyloučen soudní přezkum schváleného transformačního projektu co do v něm vymezených kritérií pro výpočet majetkových podílů (§ 9 odst. 5 písm. g/ zákona [42/1992](#) Sb.), jestliže tato kritéria (určená závazně v části třetí a čtvrté zákona č. [42/1992](#) Sb.) byla do posléze schváleného transformačního projektu převzata chybně.

Právě tuto výhradu dovolatelka v řízení před soudy nižších stupňů a následně i v dovolacím řízení uplatnila (prostřednictvím argumentu, že při výpočtu transformačního podílu je třeba vycházet pouze z výměry půdy oprávněných osob, které samostatně hospodaří, a nikoliv z veškeré půdy družstva). K

jejímu vypořádání pak ve světle výše řečeného nestačí poukaz odvolacího soudu na závaznost schváleného transformačního projektu ve smyslu § 2 odst. 2 zákona č. [42/1992](#) Sb.

Napadené rozhodnutí tudíž ve světle výše uvedeného závěru, jenž je na podkladě judikatury Ústavního soudu rozšířením (změnou) dosud (Nejvyšším soudem) zastávaného názoru na meze soudního přezkumu schváleného transformačního projektu, neobstojí.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil (včetně závislých výroků o nákladech řízení) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí neobstálo již v rovině právního posouzení věci, pokládal Nejvyšší soud za nadbytečné zabývat se i tím, zda je dán dovolací důvod ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.

Úkolem odvolacího soudu v další fázi řízení bude vypořádat se s otázkou, zda dovolatelkou zpochybněné kritérium pro výpočet majetkových podílů, tak jak bylo převzato do schváleného transformačního projektu pozdějšího úpadce, je v souladu se závazným vymezením daného kritéria v zákoně č. [42/1992](#) Sb.

Vyjde-li na základě tohoto zkoumání případně najevo, že schválený transformační projekt v tomto ohledu není v souladu s platným právem, bude úkolem odvolacího soudu dále určit, jakou povahu má případný nárok dovolatelky vzešlý z tohoto porušení zákona (stěžlí lze uvažovat o nároku na doplacení „majetkového podílu z transformace“, neboť k tomu by pak chyběl zákonným způsobem sestavený a následně schválený transformační projekt).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)